

Herkkänä ja hauraana kuljen
murtuvalla jäällä.
Sadepilvien alla,
myrskytuulen pyörteissä
kuljen elämän viemänä,
jonkun voiman kantamana.
Kohtaan itseni, peilin,
josta katson nähdäkseni
tulevaan.

Jatkan edelleen matkaani
elämän myrskyissä.
Pyörteissä kantaen elämän liekkiä,
jossa on enemmän voimaa, rohkeutta
ja toivoa.

Anu Mikkolan runo on
julkaistu
Suomen Kuurosokeat ry:n
runokokoelmassa
Näkymättömät tienviitat.

TUNTOSARVI 29.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.
Toimitus: päätoimittaja Katri Pyykkö puh. & tekstip. (09) 54953521, toimittaja Raili Karisaari
puh. & tekstip. (09) 54953522, Sähköpostil: tiedotus@kuurosokeat.fi tai NKL:n front door -ohjel-
ma toimittajien nimillä.

Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Pekka Jaakola, Pekka Juusola, Pentti Kähkönen, Pir-
jo Aflecht, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö (päätoimittaja).

Vuosikerta 25 euroa. Lehteä julkaistaan vuodessa 12 numeroa, joista yksi on kaksoisnumero.
Lehti julkaistaan isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä
sekä sähköisenä versiona.

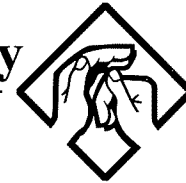
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120
Helsinki, Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Sähköposti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, **Internet:** <http://www.kuurosokeat.fi>

Painopaikka: Cityoffset, Tampere

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Tammikuu 1/2003

Vammaisten vuosi 2003

Asioimistulkkauksen säännöstö

Järjestöasiamies-projekti Satakunnassa

Sisältö:

Viisi kysymystä.....	2
Pääkirjoitus - Merkittävä vammaisten vuosi 2003: U. Kungas	3
“Hyppää kyytiin” Vammaisten vuosi 2003 alkanut: K.P	4
Asioimistulkkauksen ammatti- säännöstö	6
Asioimistulkin säännöstön ongelmia kuurosokeiden kannalta: K.P	7
Mieltä lämmittää pienet asiat: E.Särkimäki	9
Yhdistykset yhteiselle asialla - Järjestöasiamies-projektissa: S. Lepistö	10
Virkistystä marraskuun harmauteen L. Haanpää	12
Kauneuden voimaton kaipuu: E. Vartio	14
Louis Braille - pistekirjoituksen keksijä: (lyhennelty käännös)	15
Tutustuimme musiikin korkeakouluun, Sibelius Akatemiaan: H. Kasurinen	17
Ehdotuksia Vuoden 2002 kulttuurihenkilöksi	18
Vammaisten vuoden kirjoituskilpailu	19
Runo: A. Mikkola	20

Kannessa Turun kurssilaiset
kansantanssin pyörteissä
(Kuva: L. Haanpää)

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 18.2.
Aineisto toimitukseen 7.2. mennessä.

Viisi kysymystä

1. Koska vietetään kansainvälistä pistekirjoituspäivää?
2. Mitkä ovat Suomen, Euroopan ja koko maailman korkeimmat vuoret?
3. Kuinka monta keskiaikaista kivikirkkoa Suomeen on rakennettu?
4. Kuka on USA:n presidentti ja monesko presidentti hän on?
5. Kuka voitti Keski-Euroopan mäki-
viikon kokonaiskilpailun tänä vuonna?

Vastaukset:

1. Kansainvälinen pistekirjoituspäivä oli 4.1. Se on Louis Brailleen, pistekirjoituksen keksijän, syntymäpäivä. Hän syntyi vuonna 1809 ja kuoli 43-vuotiaana vuonna 1852.
2. Suomen korkein tunturi on Haltia-tunturi (1328 metriä merenpinnan yläpuolella), Euroopan korkein on Kaukasuksella Elbrus-vuori (5642 m), Keski-Euroopan Alpeilla Mont Blanc (4807). Koko maailman korkein vuori on Mount Everest (8848 m).
3. Suomeen on rakennettu arviolta 101 kivikirkkoa tai sellaisen osaa keskiajalla (1200 - 1500-luvuilla). Iso osa kirkkoista on edelleen käytössä. Myös puukirkkoja rakennettiin keskivajalla. Ne ovat palaneet.
4. USA:n presidentti on George W. Bush. Hän on USA:n 43. presidentti.
5. Keski-Euroopan mäki-
viikon kokonaiskilpailun voitti Janne Ahonen.■

— PÄÄKIRJOITUS —

Merkittävä vammaisten vuosi 2003

Toiveiden Uutta Vuotta toi tullessaan EU:n tervehdys. Euroopan Unioni on muistanut meitä vammaisia. Vuosi 2003 on Vammaisten vuosi. Vuoden ajankohtaisia teemoja ovat syrjimättömyys ja osallisuus.

Tänä vuonna on tarkoitus nostaa esille vammaisten syrjintään liittyviä ongelmia. Meillä on nyt mahdollisuus vaikuttaa jokaisen omalla asiantuntemuksella omilla kotipaikkakunnillamme. Voimme vaikuttaa myös yhdessä Suomen Kuurosokeat ry:n voimin. Viime syyskokoushan hyväksyi julkilausuman “tavoitteena hyvä, itsenäisen ja omaehtoinen elämä”.

Suomalainen yhteiskunta ei vielä kään mahdollista vammaisen ihmisen itsenäistä ja omaehtoista elämää ilman tulkkia, opasta tai ystävää. Meillä kuurosokeilla ja kuulonäkövammaisilla on oikeus tasavertaiseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen yhteiskunnassa. Suomen Kuurosokeat ry on mukana muiden järjestöjen kanssa Kirjan ja ruusun tapahtumassa ja apuvälinemessuilla.

Myös alueelliset kerhot voivat osallistua omilla paikkakunnillaan alueellisiin tapahtumiin. Siihen tulee hyvä mahdollisuus ainakin silloin, kun elokuun lopussa ja syyskuun alussa kiertää Euroopan unionin bussi Suomesa jakamassa tietoa eri vammaisjärjestöistä. Kannattaa seurata tiedotusta uutislehdestä ja oman kotipaikkakunnan tiedotusta aluesihteereiltä ja paikkakunnan lehdistä.

Yksi merkittävimmistä tapahtumista on Vammaisten vuoden 2003 avajaiset. Se pidettiin Finlandia talolla 13.1.2003 Helsingissä. Muuta lisätietoa vammaisten vuoden ohjelmasta saa EU:n komission kotisivuilta. Tässä lehdessä kerrotaan enemmän esimerkiksi kirjoituskilpailusta.

Toivon tämän vuoden kaikin tavoin parantavan vammaisten asemaa niin meillä Suomessa kuin muualla Euroopassa. Hyvää ja antoisaa vammaisten vuotta meille ja muillekin!

Ulla Kungas,
puheenjohtaja ■

“Hyppää kyytiin”

Vammaisten vuosi 2003 alkanut

The European Year of People with Disabilities

Katri Pyykkö

Euroopan unionin Vammaisten vuoden 2003 teema on ”Hyppää kyytiin”. Sosiaali- ja työasioista vastaava komissaari **Anna Diamantopoulou** mukaan se on kutsu kaikille. Vuoden tavoitteena on parantaa tietoisuutta vammaisten oikeudesta tasavertaisuuteen ja täydelliseen osallistumiseen. Tarkoitus on taistella vammaisten kohtaamia esteitä vastaan – missä tahansa. Komissaari toivoo, että uusia pitkän aikavälin tavoitteita pystytään asettamaan vammaisten henkilöiden tasa-arvoisuuden parantamiseksi ja kehittämään uusia aloitteita ympäri Eurooppaa teemavuoden avulla.

EU:n eri jäsenmaissa on myös kansalliset tavoitteet. Suomessa tavoitteena on käynnistää keskustelua vammaisten ihmisoikeuksista, syrjimättömyydestä ja osallisuudesta yhteiskunnassa. Vammaisten on itsensä myös osattava tunnistaa mekani-
nismit, jotka syrjivät heitä. Heidän itsensä on myös toimittava niiden poistamiseksi. Vammaisten ihmisoikeudet voivat toteutua vain, jos syrjintä tunnistetaan ja näytetään.

Olemassa olevat päätökset

EU:n teemavuosi lisää yleistä tietoisuutta vammaisten asemasta. Se voi parantaa myös olemassa olevien EU:n vammaisten asemaa koskevien päätösten toteutumista.

Esimerkkejä on paljon. Yksi niistä on vammaisten lasten ja nuorten mahdollisuus opiskella yleisessä kouluopetuksessa. 1999 vahvistettiin päätöslauselma, että vammaisten perusoikeuksia ovat yhtäläinen mahdollisuus osallistua talous- ja yhteiskuntaelämään. Vuonna 2000 Eurooppa-neuvosto kehotti jäsenvaltioita ottamaan huomioon syrjäytymisen ongelmat työllisyys-, koulutus-, terveydenhoito- ja asuntopolitiikassa sekä luomaan toimia, joiden avulla vammaisten sosiaalinen syrjäytyminen vähenisi. Vuonna 2000 Nizzan kokouksessa neuvosto hyväksyi Euroopan sosiaalisen toimintaohjelman. Sen mukaan Vammaisten vuoden 2003 yhteydessä on tavoitteena kehittää toimia, joilla vammaisten parempi osallisuus voidaan varmistaa kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Bussi kiertää tiedottamassa

Euroopan unionin teemavuoden bussi kiertää jäsenmaissa. Bussi jakaa tietoa vammaisuudesta, erilaisista vammaisryhmistä, niiden tarpeista ja toiveista. Matka alkoi tammikuussa Kreikasta. Suomeen bussi tulee elokuussa Tornion kautta. Se kiertää Suomessa kolmisen viikkoa.

Bussin alustava ohjelma on seuraava: 25.8. Tornio, 26.8. Rovaniemi, 27.8. Oulu, Kempele, 28.8. Vaasa, 29.8. Kajaani, 30.8. Jyväskylä, 31.8. Joensuu ja Varkaus, 1.9. Mikkeli, 2.9. Kouvola ja Lahti, 3.9. Turku, 4.9. Tampere ja Helsinki, 5.9. Helsinki ja bussi lähtee Hollantiin. Paikalliset vammaisjärjestöt järjestävät toimintaa ja tapahtumia, kun bussi vierailee omalla paikkakunnalla. Tampereella bussi vierailee apuvälinemessuilla.

Muita tapahtumia

Vammaisten vuonna järjestetään erilaisia tapahtumia kansallisesti ja kansainvälisesti. Yksi suurimmista on kesän suuri kansainvälinen vammaisten urheilutapahtuma Irlannissa. Osallistujia tulee 160 maasta.

Suomen eri yliopistoissa järjestetään vammaisuuteen liittyviä seminaareja. Eri järjestöt järjestävät omia tapahtumiaan: Invalidiliitto, Epilepsia-

liitto yms. Suomen Kuurosokeat ry:llä ei ole omia vammaisten vuoteen liittyviä tapahtumia, sillä siihen ei saatu rahoitusta. Järjestö osallistuu muiden järjestämiin tilaisuuksiin. Esimerkiksi Ruusun ja Kirjan –päivänä 13.5. olemme esittelemässä omaa julkaisu-
sutuotantoamme muiden kanssa.

Vähemmistötaiteilijoiden Taru-projektin Galleria esittelee Lasitalossa tänä vuonna vammaiskulttuurin koko kenttää. Kynnys ry:n perinteinen Kynnyskino on 10.-14.4. Vammaisten päihdepalvelujen kehittämisprojektin seminaari alkaa 1.3. Nuorille suunnattu Rollin's musiikkifestivaali on 20.9 klo. 16-24 Kaapelitehtaalla Helsingissä. Samana päivänä järjestetään klo. 10 - 15 Rollin's liikkuu tapahtuma Kuntotalolla Kaapelitehtaan vieressä. Järjestäjä on Invalidiliiton nuorisoyhteistyö Seitti.

Vuonna 2003 on kulunut 10 vuotta siitä, kun YK:n yleiskokous hyväksyi yleisohjeet vammaisten yhtäläisistä mahdollisuuksista.

Lähteet: Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 19.12.2001
www.eypd2003.org/
www.stakes.fi
www.invalidiliitto.fi/EU-bussi.htm
www.2003specialolympics.com/en/
www.vane.to/vamvuokalenteri.html
<http://www.seittiweb.org/> ■

Asioimistulkkauksen ammattisäännöstö

Asioimistulkkauksella tarkoitetaan viranomaisen tai yksityisen tahon ja asiakkaan asiointiin liittyvän keskustelun tulkkausta. Asioimistulkki tulkaa esimerkiksi haastattelun, neuvottelun, tiedustelun, esitelmän, juhlapuheen yms. Asioimistulkkia tarvitsevat esimerkiksi maahanmuuttajat ja viittomakieliset ja kaikki kuurosokeat. Tavoitteena on tehdä asioimistilanteesta tasa-arvoinen: jokainen saa tiedot omalla kielellään. Asioimistulkin ammattisäännöstö ilmestyi kesälä 2002. Säännöstöä olivat tekemässä Suomen Kääntäjien ja tulkkien liitto ry, Kääntäjien ammattijärjestö ry, Kuurojen Liitto, ry, Suomen Viittomakielen Tulkit ry, Helsingin seudun asioimistulkkipalveluskeskus, Turun seudun tulkkipalveluskeskus ja Lingua Nordica Oy.

Säännöt lyhyesti

- * Ammattisäännöstö on voimassa ellei laki toisin määrää.
- * Tulkilla on vaitiolovelvollisuus.
- * Hän ei käytä väärin tulkkauksen yhteydessä saamaansa tietoa.
- * Tulkki ei toimi tulkkina, jos hänellä ei ole tarpeellista pätevyyttä tai jos hän on jäävi. Jääviys tarkoittaa sitä, että tulkki on itse yhteydessä asiaan

tai jompaankumpaan henkilöön joiden välillä tulkaa.

- * Tulkki ei myöskään työskentele silloin, jos tehtävä haittaa tulkkien ammattikuntaa tai vähentää sen arvostusta.
- * Tulkki on solidaarinen omalle ammattikunnalleen.
- * Tulkki varmistaa, että työolosuhteet soveltuvat tulkkaukseen.
- * Tulkki tekee kirjallisen sopimuksen toimeksiannosta. Sopimus voi olla myös suullinen. Tulkki ottaa huomioon ammattiliittojen suositukset, kun sopimus tehdään.
- * Tulkki myös valmistautuu tehtävänsä huolellisesti ja ajoissa.
- * Tulkki ei jätä mitään pois eikä lisää tulkkaukseen.
- * Tulkki on puolueeton: hän ei anna omien henkilökohtaisten mielipiteidensä vaikuttaa työhön.
- * Tulkki ei ole tulkattavan avustaja tai asiamies.
- * Tulkilla ei ole velvollisuutta hoitaa muita kuin tulkkaustehtäviä toimeksiannon aikana.
- * Tulkki käyttäytyy tulkkaustilanteen luonteen mukaan.
- * Tulkki kehittää ammattitaitoaan jatkuvasti. ■

Asioimistulkin säännöstön ongelmia kuurosokeiden kannalta

Katri Pyykkö

Asioimistulkin ammattisäännöstössä on osia, joissa on tulkintaongelmia kuurosokeiden kannalta. Säännöistä on myös versio, jossa selviää, mitä jokaisella kohdalla tarkoitetaan. Jotkut kohdat ovat kuurosokeille tulkkauksen kannalta ongelmallisia. Ohjeissa pitäisi tarkentaa, mitä niillä tarkoitetaan kuurosokeiden näkökulmasta tai tehdä omat ohjeisto kuurosokeille tulkkauksesta.

Olosuhteet oltava sopivat myös kuurosokealle

Tulkin tehtävänä on varmistaa, että työolosuhteet soveltuvat tulkkaukseen. Kuurosokeiden kohdalla tulkin on varmistettava yhdessä asiakkaan kanssa, että olosuhteet ovat sopivat myös kuurosokealle. Kuurosokeiden kohdalla kuulon ja näön tilanne voivat edellyttää tietyssä paikassa istumista (valaistus, induktio, häikäisy, tausta jne.) On otettava myös huomioon tulkkausasento esim. kädessä käteen tai muiden apuvälineiden

käyttö tulkkaustilanteissa. Asioista on sovittava asiakkaan kanssa riittävän ajoissa. Tämän voidaan katsoa sisältyvän ohjeeseen, että työolosuhteet soveltuvat tulkkaukseen: jos olosuhteet eivät sovellu kuurosokealle, kuurosokea asiakas ei saa tulkkauksesta selvää. Tämä on osa myös tulkin valmistautumista tehtävään.

Opastaminen ei ole avustamista

Tulkintaongelmia on säännössä, jonka mukaan tulkki ei ole tulkattavan avustaja. Opastaminen on osa kuurosokeille tulkkausta. Ulkopuolisesta opastaminen voi näyttää avustamiselta, mutta se ei sitä ole. Kuurosokeille tulkkauksesta maksetaan tällä hetkellä 15 prosenttia enemmän kuin viittomakielisille tulkkauksesta juuri tästä syystä. Opastamiseen liittyy myös kuurosokean hakeminen ja tuominen hänen kotoaan, jos hän asiakkaana sitä tarvitsee ja haluaa.

Kaupassa tulkin tehtävä ei ole ottaa hernekeittopurkkia kuurosokean karryyn, mutta hänen on opastettava kuurosokean käsi ottamaan se purkki, jonka tämä haluaa, ja sen jälkeen tulkki opastaa kuurosokeaa ja hänen kättään laittamaan purkki karryyn.

Ongelmallisempi tilanne on esimerkiksi seisovassa pöydässä. Tulkki tieteenkin tulkkaa, mitä ruokalajeja on tarjolla. Jos opastavan käden käyttö ei jostain syystä onnistu, eikä tulkki ammattisäännöstönsä tukeutuen laita ruokaa kuurosokean lautaselle, hän voi hankkia paikalle ravintolan henkilökunnan tekemään sen. Sen jälkeen tulkki voi opastaa kuurosokean pöytään ja kertoa kellotauluun perustuen ruuan sijainnin. Sen jälkeen hän voi hakea oman ateriansa.

Ympäristön kuvailu osa kuurosokeille tulkkausta

Kuurosokeille tulkkaukseen kuuluu aina myös ympäristön kuvailu. Siihen sisältyy myös virkailijan ilmeet, yleisön reaktiot yms. – ei siis ainoastaan fyysisen ympäristön kuvailu. Pelkkä kielellinen keskustelun kääntäminen ei riitä, sillä kuurosokea ei näe keskustelukumppaniaan. Hän ei tiedä, sanottiinko asia vihaisesti vai ystävällisesti ellei sitä tulkata. Non-verbaalinen kommunikaatio eli ilmeet

ja eleet on siis tulkattava kielellisesti tai muilla kommunikaatiotavoilla kuurosokealle.

Ongelmia aiheuttaa myös sääntö, että tulkki ei lisää mitään eikä jätä pois tulkkauksesta mitään. Ympäristön kuvailun koulutus on lapsen kengissään, ja ympäristöstä tuleva tiedon tulva on suuri. Jokainen tulkki päättää oman ammattitaitonsa, asiakastuntemuksensa ja myös oman ajatusmaailmansa perusteella mikä ympäristössä on tärkeää, mikä ei. Tulkit painottavat erilaisia asioita. Yleensä jää paljon kuurosokean kannalta mielenkiintoista ja tärkeää kertomatta. Ikävin tilanne on silloin, kun ympäristön kuvailua ei tehdä lainkaan. Tilanteeseen voi valmistautua keskustelemalla asiakkaan kanssa etukäteen, minkälaista tietoa tämä ympäristöstä haluaa.

Kantaa on jo otettu

Ammattisäännöstössä on muitakin ongelmallisia kohtia. Säännöstö on tarkoitettu sekä puhutun kielen tulkeille että viittomakielen tulkeille. Jos säännöstöön ei tästä syystä haluta tehdä muutoksia, voidaan tehdä lisäsäännöstö tai oma ohjeistonsa kuurosokeille tulkkaukseen liittyvistä asioista. Suomen Kuurosokeat ry on jo ottanut kantaa ammattisäännöstön ongelmiin. ■

Mieltä lämmittää pienet asiat

Eila Särkimäki

Ystävät, koti, työ ja terveys ovat tärkeitä asioita kaikille. Onni ei kuitenkaan suosi meitä tasavertaisesti. Tukitoimenpiteet eivät ole johtaneet toivottuihin tuloksiin. Hyvinvointisuomesta löytyy monia välinpitämättömyyden mukanaan tuomia ikäviä asioita. Se saa monet meistä surullisiksi.

Toinen ihminen – lähimmäinen – on korvaamattoman kallis asia. Kaikki me kaipaamme kanssakulkijaa ja kuuntelijaa. Haluamme jakaa kokemuksiamme, ilon ja surun tunteita. Me kuurosokeat tarvitsemme myös vertaisiamme, jotka myötäelävät ja ymmärtävät tilamme oman kokemuksensa kautta.

Järjestötyö on perinteisesti ollut pitkälti vapaaehtoistyötä. Vapaaehtoinen auttaminen on edelleen monille hyvän olon ja voimanlähde. Viime vuosina rahapalkka ja kilpailu ovat pesiytyneet järjestöjen arkeen. Vapaaehtoistyölle pitäisi kuitenkin löytä tilaa. Sitä tarvitaan kuurosokeiden parissa kipeästi. Yksinäisiä ja apua tarvitsevia kuurosokeita on lähellämme.

Tavallisesti mieltämme lämmittävät hyvin pienet asiat. Ystävällinen koh-

telu piristää. Toisen auttaminen ja autetuksi tuleminen muuttaa arjen valoisammaksi ja nostaa vaikeasti vammaisen omanarvontunnetta. Me kuurosokeat tarvitsemme vaikean vamman vuoksi lähimmäisiltä aikaa ja erilaista apua. Vertaisina voimme myös auttaa toinen toisiamme, kun siihen vain löytyy hyvää tahtoa. Kun antaa toiselle jotain, niin usein itsekin saa arvokasta tilalle. Hyvätahto ja hyvä mieli kulkevat käsi kädessä. Hyvä tahto toisiamme kohtaan lujittaa yhteenkuuluvuutta. Hyvä tahto on lähimmäisten kuuntelemista, ymmärtämistä, huomioon ottamista ja auttamista.

Viittomakieliset kuurosokeat ovat vähemmistöryhmä järjestössämme. Meidän vertaisten pitäisi osata katsoa asioita myös heidän näkökulmastaan. Meidän olisi hyvä tutustua viittomakielisten arkeen ja yrittää ymmärtää siellä esille tulevia ongelmia. Omassa toiminnassamme emme saa aliarvioida näitä todellisia vaikeuksia, vaan ne on otettava aina vakavasti. Vertais- ja vapaaehtoistyö järjestömme toiminnassa kaipaa huomiota juuri nyt, tänä vammaisten vuonna 2003. ■

Yhdistykset yhteisellä asialla Järjestöasiamies-projektissa

Saini Lepistö, kuva: Laila Haanpää

Satakunnan Makropilotti ry:n projektit siirtyivät Satakunnan sairaanhoitopiiriin hallinnoimiksi. Yksi projekteista on Järjestöasiamiesprojekti. Se on edelleen käynnissä Satakunnassa. Se oli yksi päättyneen Satakunnan Makropilotti ry:n projekteista, joiden hallinta on siirtynyt Satakunnan sairaanhoitopiirille. Mutta Järjestöasiamiesprojekti on edelleen satakuntalaisten yhdistysten yhteinen projekti. Se tekee yhteistyötä sairaanhoitopiirin Informaatio-projektin kanssa.

Järjestöasiamiesprojektin tavoite on yhdistysten palvelujen saaminen laajemmin kaikkien käyttöön sekä yhdistysten keskinäisen tiedonkulun ja yhteistyön helpottuminen ja lisääminen. Jatkossa yhdistysten toiminnoista olisi mahdollisuus poistaa päällekkäisyyksiä. Näin laajenevat asiakkaiden mahdollisuudet käyttää palveluja yli yhdistysrajojenkin.

Yhdistysten palvelutiedot tulevat helposti kaikkien internetiä käyttävien saataville. Kansalaiset, asiakkaat ja

sosiaali- ja terveystieteen ammattilaiset saavat helposti yhdestä paikkaa tiedot satakuntalaisten yhdistysten tuomista palveluista. Yhdistykset tarjoavat useita sellaisia palveluja, joita julkinen tai yksityissektori ei tarjoa. Näin asiakkaiden käyttöön tuleva palvelutarjonta laajenee ja monipuolistuu.

Järjestöasiamiesprojektin tavoitteena on edelleen kerätä yhdistysten yhteys- ja palvelutiedot Informaatiopalvelimeen. Palvelin ei ole kuitenkaan vielä käytössä. Projektien organisatiomuutosten takia on tullut viivästy-

Yhdistykset esillä

Marraskuun puolivälissä oli Porin kävelykadulla, Eetunaukiolla Hyvinvointitietori-tapahtuma. Satakunnan kuurosokeiden kerho ja aluesihteerit **Laila Haanpää** toteuttivat sen yhteistyös-

sä. Kaikkiaan 30 eri yhdistystä oli esittelemässä toimintaansa.

Satakunnassa oli juuri näinä päivinä kova pakkanen n.13 astetta. Koska olimme ulkona, täytyi hyvin pukea lämmintä päälle, ettei tule kylmä. Meillä oli teltta, missä esittelimme omaa yhdistystämme ja toimintaamme. Jokaisella oli pöytä, jossa oli esillä oman yhdistyksen esitteitä. Minä esittelin Suomen Kuurosokeat ry:tä ja Satakunnan kuurosokeiden kerhon toimintaa.

Minulla oli jaossa yhdistyksen lehtiä, sormiaakkoskortteja, esitteitä kuurosokean opastamista, kommunikaation menetelmistä sekä Suomen Kuurosokeat ry:n tehtävistä ja tavoitteis-

ta, Sain aluesihteeriltä rullaständin, johon on kirjoitettu, mitä meidän yhdistys tarjoaa kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille aluesihteerityössä. Minä tein tietokoneella paperin, jossa luki "Satakunnan kuurosokeiden kerho" ja lisäksi oli minun puhelinnumero. Annoin sitä niille, jotka halusivat ottaa minuun yhteyttä jälkeenpäin.

Tapahtuma oli hyvä paikka kertoa kuurosokeudesta ja kuulonäkövammaisista. Minun pöydän vieressä kävi paljon väkeä. Kerroin asioista, joita eivät kaikki ymmärtäneet: esimerkiksi kuurosokeat ja kuulonäkövammaiset voivat toimia ja hoitaa omia asioita yksin tai avustajan kanssa. Oli myös henkilöitä, jotka eivät halunneet tulla keskustelemaan kanssani. Sanoivat, että ei kuulu, heillä ei ole kuurosokeata suvussa eikä tule. Minä kysyin, että eikö asia voi kiinnostaa muuten kuin että pitää olla suvussa. He sanoivat minulle, että ei kiinnostaa yhtään. Tämä oli minusta ajattelematonta. Enemmän oli kyllä niitä henkilöitä, jotka halusivat tietää kuurosokeudesta.

Olin tyytyväinen näihin kahteen päivään, kun sain olla mukana näin tärkeässä asiassa ja viedä eteenpäin meidän kuurosokeiden asioita. Jatkan työtäni järjestöasiamiesprojektissa. ■

Virkistystä marraskuun harmauteen

Liikunnan, tanssin ja kommunikaation merkeissä

Teksti ja kuvat: Laila Haanpää

Kurssi pidettiin Turun Kristillisellä opistolla 20.-22.11.2002. Mukana oli seitsemän kurssilaista Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueelta. Toisin yksi kurssilainen tuli kaukaa pohjoisesta. Kurssipaikka oli oikein onnistunut. Saimme nauttia opiston henkilökunnan ystävällisestä kohtelusta, sekä keittiön hyvistä antimista.

Kurssin tavoitteena oli antaa virkistystä kurssilaisille ja tulkeille mahdollisuuden tutustua kuulonäkövammaisiin ja kuurosokeisiin kurssilaisiin.

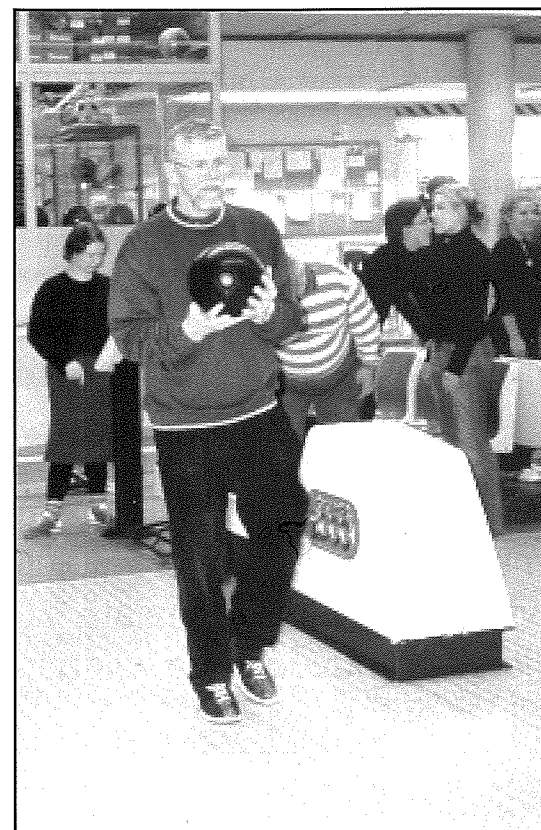
Tulkkiopiskelijat pääsivät näin käytännössä kehittämään taitojaan tulkkeina, sekä oppaina, opettajansa **Satu Markun** ohjauksessa.

Keilaamista, kansantansseja

Kurssin ohjelma oli toiminnallinen. Päivät kuluivatkin kuin siivillä. Kävimme Kupittaan keilahallissa keilaamassa ja ampumassa. **Jaakko Tiittanen** Näkövammaisten Keskusliitosta avustajineen oli järjestänyt tämän mahdollisuuden. Innokkaat keilaajat

Kurssilaiset ja tanssinopettaja: vasemmalta Dan, Markku, Vilho, antti, Ritva, Hanna-opettaja ja Heikki ja Aino.

Viereisessä kuvassa Antti Hirvonen keilaa, yllä Heikki Rantatalo saa ohjeita ampumiseen.

saivatkin hienoja kaatoja. Ampuminen oli myös jännittävää, ja joillekin kurssilaisille uusi kokemus. Tähtäminen äänen tai opastamisen avulla oli ihmeellistä. Tauluun kuitenkin saatiin osumia ja jopa tuloksiakin tuli. Iloisia onnistumisia tulikin, kun innokkaat kurssilaiset keilasivat ja ampuivat.

Kansantanssiakin kokeilimme tanssinopettaja **Hanna Palomäen** johdolla. Ohjeita tuli ainakin kahdeksaan erilaiseen kansantanssiin. Askelkuviot ja ohjeet tulkattiin viittomakielellä ja puheella kuulokojeella kuuleville. Jokaisella kurssilaisella oli tulkkiopas parina tulkkaamassa ja tanssimassa. Lisäksi oli vielä yleistulkkeja viittomassa. Uskomattoman hienosti ohjeet opittiin. Ensin harjoiteltiin

askeleet ja pyörinnät ilman musiikkia ja kun kuviot opittiin laitettiin musiikit soimaan. Miten hienolta se tuntui, kun tahdissa mentiin kaikki yhdessä.

Taisi siinä tanssin pyörteissä vähän lämminkin tulla, mutta hauskaa oli. Innokkaita tanssijoita olivat kurssilaisten lisäksi tulkkiopiskelijat. Näytinkin siltä, että tämä oli myös heistä erittäin antoisa kokemus.

Iltaohjelmaa oli vetämässä opiston viittomakielen ohjaajaopiskelijat. Näin myös he pääsivät tutustumaan kurssilaisiin ja saivat kokemusta tulevaa työtään varten. Kiitokset ja terveiset kurssilaisille osallistumisesta sekä Turun kristilliselle opistolle yhteistyöstä. ■

Kauneuden voimaton kaipuu

Teksti: Eero Vartio, kuva R. Karisaari

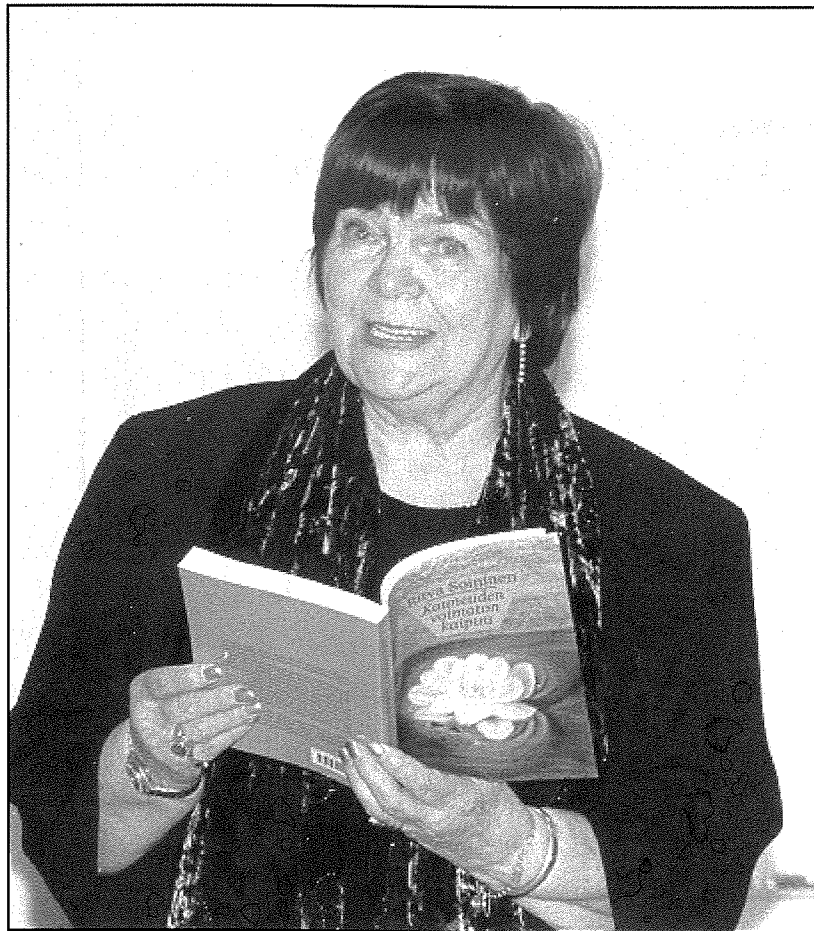
Ritva Soinisen riemuvuosi päättyy hänen tähän asti parhaan romaaninsa ilmestymiseen. Teos on nimeltään 'Kauneuden voimaton kaipuu'. Keväällä ilmestyi pienoisoromaani 'Lilli ja hänen enkelinsä' sekä runokokoelma 'Musta tulppaani'. Kouvola-talolla on lokakuun 2002 ajan ollut menestysnäyttely, jossa esillä olleet Ritvan upeat taulut ovat herättäneet yleistä

ihastusta. Suomen Taiteilijat ry:n jäsen ja matrikkeltaiteilija Ritva Soininen täytti 8.5.2002 kokonaista 70 vuotta, joten riemuvuodesta voidaan perustellusti puhua.

Omaelämäkerrallista

Nyt ilmestynyt 'Kauneuden voimaton kaipuu' kuuluu samaan kokonaisuuteen kirjailijan v. 1995 ilmestyneiden romaanien 'Kärsimyskukka' sekä 'Soita minulle, tuhkaviulu!' kanssa. Silti uutuus ei ole aiemmille kirjoille jatkoa. Pikemmin samoista aineksista on loihdittu toisenlainen kokonaisuus. Henkilöt ovat kyllä paljolti samoja, mutta nyt heistä kerrotaan eri asioita. Taiteellinen näkemys on syventynyt, ja kipeät asiat otetaan roh-

Kuvassa Ritva lukee uutta kirjaansa kirjan julkistamistilaisuudessa.

keammin esille. Ote on rajumpi, paikoin suorastaan raivokkaan sumeilematon, kenties suorastaan armaton. Totuuden on ryöpsähdettävä esille kuin laava tulivuoresta.

Pääpaino Ritvan aikaisemmissa romaaneissa on lapsuudessa ja varhaisnuoruudessa. Nyt aikuisuus, vammaisuuden kokeminen ja viime vuosien tapahtumat ovat saaneet osakseen runsaammin tilaa. Tapahtumat nähdään Soiniselle tyypillisessä kaksoisvalaistuksessa: vaikka vastoinkäymisiä ja kärsimystä on pelottavan paljon, minäkertoja jaksaa myös virnistää asioiden koomiselle puolelle, jopa nauraa myös itselleen. Taiteen tekeminen tuo elämään lohdutusta ja pyrkimys kohti kauneutta antaa päämäärän.

Toki tumma loimi yhä kulkee kertomuksessa mukana: sen symbolina on Nukketalon vintiltä löytyvä sodan aikainen lentopommi, joka saattaisi äkisti tuhota kaiken. Kirja päättyy riitasointuun, kun nuoret mellastavat Nukketalon kulmilla juhannusjuhliilla ja hakkaavat talon isännän. Mutta eräänlaisesta loppukevennyksestä on selvästi kysymys. Huumori nousee jälleen koettelemuksen raskaiden vuosien jälkeen päällimmäiseksi, vaikkakaan ilmoille remahtava nauru ei enää ole yhtä herttaista kuin kenties Anniinan tyttövuosina. ■

Louis Braille – pistekirjoituksen keksijä

Louis Braille syntyi 4.1. 1809 pienessä kaupungissa Pariisin lähellä Ranskassa. Louis sokeutui neljän vanhana. Hän meni suutari-isänsä verstaaseen ja puhkaisi vahingossa toisen silmänsä leikkiessään. Toisenkin silmä tulehtui ja sokeutui.

Louis kävi tavallista koulua muutamman vuoden kotipaikkakunnallaan näkevien ystäviensä kanssa. Mutta häntä ei osattu opettaa koulussa lukemaan eikä kirjoittamaan. Ilman koulutusta oli todennäköistä, että hän joutuisi kerjäämään kadunkulmissa kuten muut sokeat.

Kymmenen ikäisenä Louis pääsi sokeiden poikien kouluun Pariisiin. Koulu oli ensimmäinen sokeille tarkoitettu maailmassa. Olosuhteet koulussa olivat huonot, ja kuri oli kova kuten muissakin sen ajan kouluissa. Koulussa lapsia opetettiin tekemään käytännöllisiä asioita: tuolien päällystämistä, tohveleiden tekemistä yms. Kerran viikossa pojat kävivät kävelyllä puistossa. Köysi yhdisti heidät toisiinsa.

Pojat opetettiin myös lukemaan. Kirjaimet olivat kohoaakkosia. Lukeminen oli vaikeaa, sillä kirjaimia oli vaikea erottaa toisistaan. Heitä ei opetettu kirjoittamaan, sillä tekstin tekeminen oli teknisesti mahdotonta yksittäiselle ihmiselle.

Pistekirjoituksen synty

Vuonna 1921 koululla vieraili sotilas **Charles Barbier**. Hän esitteli sotilaiden hylkäämää järjestelmää, jota kutsuttiin ”yökirjoitukseksi”. Sillä oli tarkoitus saada tieto kulkemaan rintamalla ilman, että vihollinen tietää, missä sotilaat ovat. Siinä yksittäiset koholla olevat pisteet vastasivat jotain tiettyä äännettä. Järjestelmä oli kuitenkin liian vaikea sotilaille.

12-vuotias Louis innostui: seuraavien kuukausien aikana hän kokeili erilaisia järjestelmiä. Parhaaksi vaihtoehtoista osoittautui 6 pisteen järjestelmä. Hän työskenteli aiheen parissa useita vuosia ja kehitti pistekoodit myös matematiikkaan ja musiikkiin. Vuonna 1827 julkaistiin ensimmäinen kirja braille-kirjoituksella.

Järjestelmää ei otettu heti käyttöön. Näkevät eivät ymmärtäneet, kuinka kätevästä lukemis- ja kirjoitustavasta oli kyse. Opettaja saattoi kieltää sokeita lapsia oppimasta braille-kirjoitusta, mutta tähän vain innosti

lapsia. Lopulta näkevätkin ymmärsivät pistekirjoituksen tärkeyden. Ensimmäistä kertaa elämässään sokeat pystyivät olemaan itsenäisiä muista ihmisistä.

Louis Braillesta tuli opettaja omaan kouluunsa. Hänen elinaikanaan pistekirjoitusta ei omaksuttu vielä laajasti. Hän kuoli 43-vuotiaana vuonna 1852. Hetken aikaan näytti jopa siltä, että pistekirjoitusjärjestelmä olisi unohtunut. Näin ei kuitenkaan käynyt. Vuonna 1868 joukko sokeita miehiä perusti yhdistyksen, josta kehittyi Sokeiden kuninkaallis-kansallinen instituutti, the Royal National Institute of the Blind (RNIB), joka edelleen on suurin pistekirjoitusjulkaisija Euroopassa ja Britannian suurin näkövammaisjärjestö.

Pistekirjoitusta käytetään nykyään lähestulkoon kaikissa maissa maailmassa. Louis Braille sai tunnustuksen lopulta myös Ranskan valtiolta. Vuonna 1952 hänen hautapaikkansa siirrettiin Pariisin Pantheoniin, jossa lepäävät kaikki ranskalaisten kansallissankarit.

Louis Brailleen syntymäpäivä 4.1. on kansainvälinen pistekirjoituksen päivä.

Lähde: <http://www.rnib.org.uk/we-supply/fctsheets/braille.htm>, käännös ja lyhennelmä K. Pyykkö ■

Tutustuimme musiikin korkeakouluun – Sibelius Akatemiaan

Hilkka Kasurinen

Kuurosokeiden päiväryhmä kävi tutustumassa Sibelius Akatemiaan. Se onainoa musiikkikorkeakoulu Suomessa, mutta yksi Euroopan suurimmista. Sibelius Akatemia perustettiin Helsingin musiikkiopiston nimellä vuonna 1885. Sen ensimmäinen johtaja oli **Martin Wegelius**. Tämä kuoli 1906. Myöhemmin **Jean Sibelius** tuli opistolle sekä nimellinen, että symbolinen keulakuva.

Sibelius Akatemian tehtäviin kuuluu opetuksen lisäksi esittävä ja luova taiteellinen toiminta, tutkimus sekä suomalaisen musiikki kulttuurin ja kulttuuriperinteen vaaliminen. Täällä saavat lahjakkaat nuoret musiikkikoulutusta. Sibelius Akatemiassa on kaksi järjestelmää. Opiskelijat valitaan suorittamaan myös ylempiä tutkintoja. Koulutusohjelmat ovat esittävä säveltaide, kansanmusiikki, musiikkikasvatus, oopperalaulu, orkesterin ja kuoronjohto, musiikkiteknologia ja taidehallinto.

Me saimme tutustua monenlaisiin soittimiin: erikokoisiin kanteleihin ja suureen harppuun. Saimme myös

soittaa. Varsinkin harpusta lähti mahdava ääni. Kun seisoi sen lähellä, sen melkein kuuli. Ilmapallojen avulla yritimme saada muista soittimista selvää. Ilman niitäkin käsi tuntumalla tunsi varsinkin basson äänen värinän. Se oli kova ja matala. Saimme kokeilla viulua. Meillä luisti soitto hyvin. Olimme intoa täynnä, kun osasimme rytmikkään ohjauksen avulla soittaa. Tuntokuulokin heräsi ja auttoi.

Lopuksi oli ryhmä, joka harjoitteli afrikkalaista tanssia. Soittimina oli rumpu ja kitara. Mukana ryhmässä oli kolme afrikkalaista ja kaksi suomalaista, nainen ja mies. Tanssi oli hurjaa ja taidokasta. Rummutuksenkin kuulin, oli kova meteli ja välillä kuului huutoa. Oli todella hyvä esitys.

Oppilaita on paljon. Musiikkia kehitetään jatkuvasti. Vierailu oli hyvä. Sain kokeilla ilmapallon avulla kuuntelemista. Tuntokuulolla (värinän avulla) totesin ihmeekseni kuulevani musiikin omalla tavallani. Samalla sain luoda sen sellaiseksi kuin oletin sen olevan. Käytin mielikuvitusta ja sain näin soinnut tuntumaan. ■

Ehdotuksia Vuoden 2002 kulttuurihenkilöksi

Tuntosarven ja Uutislehden toimitusneuvosto pyytää jälleen ehdotuksia Vuoden kulttuurihenkilöksi. Mieti, kuka mielestäsi on tänä kuluneena vuonna toiminut ansiokkaasti kuurosokeiden kulttuurin edustajana ja puolesta puhujana tai omilla töillään ja toimillaan luonut tätä kulttuuria.

Aikaisemmin valittiin Vuoden kirjoittajia, mutta nyt on haluttu, että myös muita kulttuurin lajeja harrastavia voidaan muistaa. Toimitusneuvosto rajasi viime vuoden kulttuurihenkilön valinnan taideaineisiin liittyväksi: maalaus-, veisto, kirjallisuus, käsityöt.

Kulttuurihenkilö valitaan Tuntosarven lukijoiden ehdotuksista. Eniten ehdotuksia saanut valitaan Vuoden kulttuurihenkilöksi. Jos enemmän kuin yksi henkilö saa saman määrän ehdotuksia, lehtien toimitusneuvosto äänestää, kuka saa tunnustuksen. Kulttuurihenkilö julkistetaan Suomen Kuurosokeat ry:n kevätkokouksessa Joensuussa. Vuoden kulttuurihenkilö tunnustuksen ovat saaneet Anita Palo, Marja Korteniemi ja Ulla Kungas. Tätä ennen Vuoden kirjoittajina

on muistettu Hilikka Niemistä, Ritva Soinista, Vieno Hyttistä, Eero Vartiota ja Anu Mikkolaa.

Miten ehdotat

Ehdotuksia kannattaa tehdä. Kun ehdotat kulttuurihenkilöä, haluat, että tätä henkilöä muistetaan.

Kun ehdotat, kerro henkilön nimi ja lyhyet perustelut, miksi juuri hän on sopiva vuoden 2002 kulttuurihenkilöksi.

Tee ehdotuksesi helmikuun loppuun, 28.2. mennessä sähköpostilla, kirjeellä (myös pistekirjoituksella) tai puhelimitse.

Ehdotuksia voi lähettää

Sähköpostilla Katri Pyykkö tai Raili Karisaari, faksilla (09)54953517, puhelimitse (09)54953521 kirjeessä sekä kirjoitettuna että pisteillä osoitteeseen Suomen Kuurosokeat ry, Tiedotus, Uudenmaankatu 28A, 00120 Helsinki. ■

Vammaisten vuoden kirjoituskilpailu

Vammaisten vuoden 2003 tapahtumiin liittyy myös kirjoituskilpailu. Valtakunnallinen vammaisneuvosto järjestää sen EU:n vammaisten vuoteen liittyen.

Kirjoituskilpailun teema on "Arkipäivän elämä." Kilpailu on tarkoitettu kaikille, joilla on kokemuksia omasta tai läheisen ihmisen vammaisuudesta. Kilpailun avulla etsitään kertomuksia, vammaisten ja heidän läheistensä kokemuksia omasta elämästään, esimerkiksi syrjäytyneistä ja niistä selviämisestä, työstä, opiskelusta, seksuaalisuudesta ja seurustelusta.

Kirjoitusten maksimipituus on korkeintaan 10 konekirjoitussivua kakkosrivälillä. Kirjoitukset saa jättää myös sähköisessä muodossa, mutta ensisijainen muoto on paperi.

Kilpailun palkinnot ovat 1000, 500 ja 300 euroa. Lunastetuista kirjoituksista maksetaan 50 euron palkkio. Tarkoituksena on, että vammaisten vuoden aikana parhaista kirjoituksista

kootaan kirja, joka julkaistaan vuoden 2003 loppuun mennessä.

Kilpailuun osallistuvat kirjoitukset on jätettävä viimeistään 15. maaliskuuta 2003 Valtakunnalliseen vammaisneuvostoon: kuoreen merkintä, vammaisten vuoden kirjoituskilpailu, osoitteena Kirkkokatu 14, PL 33, 00023, Valtioneuvosto.

Kirjoitukset jätetään nimimerkillä ja kuoren ja mukaan laitetaan kirjekuori, jonka päällä on nimimerkki ja sisällä nimimerkin yhteystiedot. Näin tuomari ei tiedä kenen kirjoitusta he arvioivat.

Palkintolautakuntaan kuuluvat kirjailija **Tomi Kontio**, Vanen jäsen **Karl-Oscar Skogster**, Vanen tiedottaja **Heini Saraste**. Palkintolautakunnan sihteerinä on **Kalle Könkkölä**. ■

The European Year of People with Disabilities